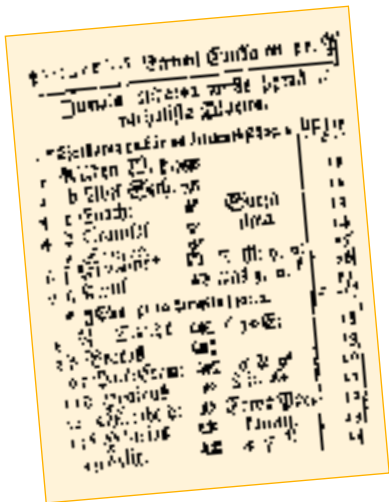

KALENTERIMAAILMAN KUULUMISIA No 12 ★ Syksy 2003

NIMIPÄIVÄLUETTELOT
UUDISTUVAT VUODEN
2005 ALUSSA S. 2

NÄIDEN TYTTÖJEN
KÄSISSÄ ON SUOMEN
KALENTERIEN
OIKEELLISUUS S. 3

"Jumala andacon meille hyvä ja rauhalista Wuotta", toivotetaan vuoden 1705 suomalaisen almanakan alussa.

SUOMALAINEN ALMANAKKA ON PIAN 300-VUOTIAS

Yliopiston almanakkaa on julkaistu pian kolmensadan vuoden ajan suomen kielellä. Ensimmäinen suomalaisallakka tehtiin vuodelle 1705.

Ensimmäisen suomenkielisen almanakan julkaisijana oli Turun Akatemia ja tekijänä matematiikan professori Laurentius Tammelin. Suomen kielen arvostus oli 1700-luvun alussa nousussa, ja vuonna 1702 oli esimerkiksi julkaistu ensimmäinen kokoelma suomenkielisiä sananlaskuja. Tammelinin isoisä ja isä olivat molemmat edistäneet suomen kielen käyttöä, ja siksi oli luonnollista että Tammelinkin ryhtyi julkaisemaan almanakkaa suomen kielellä.

Vuoden 1705 allakassa hän toteaa: "Kaiken enimmäen olen minä sen tahtonut tehdä yhteisen kansan tähden, joka ei muita kieliä ymmärrä ja taitaa kuitenkin lukea kirjaa heidän kielelläns ja ilahuttaa itsens vuodenaikain muutoksista riimisauvallans."

Tammelinin työstä alkoi ainutlaatuinen julkaisusarja. Pientä keltakanista allakkaa on sanottu Suomen kansan käsissä eniten kuluneeksi kirjaseksi. Kansanallakka löytyi entisaikana lähes jokaisesta mökistä, ja usein se riippui ikkunan tai oven pielessä jokapäiväisenä lähdeteoksena ja muistikirjana.

Allakan julkaisijakin on pysynyt vuosisatojen ajan samana, vaikka julkaisijan nimi on muuttunut Turun Akatemiasta Keisarilliseksi Aleksanterin yliopistoksi ja sitten Helsingin yliopistoksi.

Almanakka pysyi pelkkänä Almanakkana 1990-luvulle asti, jolloin nimi muutettiin virallisesti Yliopiston almanakaksi.

Juhlavuoden kunniaksi almanakkatoimisto aikoo skannata verkkoon kaikkien säilyneiden almanakkojen kuukausiaukeamat. Tällä hetkellä vanhin verkossa oleva allakka on vuodelta 1790. Vanhoja almanakkoja voi selailla osoitteessa <http://almanakka.helsinki.fi> kohdassa Kalentereita eri vuosille / Almanakka-arkisto. ☺

Kalenterimailman kuulumisia ISSN 1455-8823
Almanakkatoimiston tiedotuslehti ilmestyy 2 kertaa vuodessa
Vastaava toimittaja Heikki Oja
Julkaisija Helsingin yliopiston Kehityspalvelut Oy,
Yliopiston almanakkatoimisto
PL 14 (Kopernikuksentie 1), 00014 Helsingin yliopisto
Puh. (09)1912 2942 Faksi (09)1912 2917
Sähköposti almanakka@helsinki.fi
Internet <http://almanakka.helsinki.fi>
Tekstin lainaaminen on sallittua jos lähde mainitaan.

MOONA JA VEETI PÄÄSEVÄT ALLAKKAAN

NIMIPÄIVÄLUETTELOT UUDISTUVAT VUODEN 2005 ALUSSA

Suomalaisten kalentereiden nimipäiväluettelot täydentyvät jälleen vuonna 2005. Suomenkieliseen kalenteriin tulee neljätoista uutta nimeä ja ruotsinkieliseen kaksikymmentäviisi. Helsingin yliopisto julkisti uudet nimet lokakuun alussa.

Edellisen kerran nimipäiviä tarkistettiin viisi vuotta sitten, mutta sen jälkeen nimien suosio on taas muuttunut.

Suomenkieliseen nimilistaan tulee vuoden 2005 kalentereissa kahdenlaisia muutoksia, kertoo professori Eero Kiviniemi Helsingin yliopistosta.

“Ensinnäkin mukaan otetaan neljätoista uutta nimeä. Määrä ei ole yhtä suuri kuin edellisissä uudistuksissa, koska nimilista on viime tarkistusten jälkeen ollut aiempaa ajantasaisempi”, toteaa Kiviniemi.

“Nyt on otettu mukaan lähes yksinomaan sellaisia uusia nimiä, joita Suomen kansa on nimivalinnoillaan nostanut suosioon. Mu-

Yliopiston nimipäiväluettelot ovat olleet jo yli kaksi vuosikymmentä Eero Kiviniemen ja Marianne Blomqvistin luotettavassa hoidossa.

kaan päässeistä on eniten haltijoita nimillä Nina, Eerik, Alisa, Eeli ja Veeti.”

Toinen muutos koskee nimien järjestystä kullakin päivällä; se on vaihtunut lähes sadan päivän kohdalla. Samalla päivällä olevien nimien keskinäinen suosio on vuosi-

kymmenien kuluessa muuttunut, ja uusi järjestys kuvaa paremmin nykytilannetta.

Uudet nimet ja perustelut niiden valintaan löytyvät Yliopiston nimipäiväalmanakasta 2004, joka ilmestyi lokakuun alussa Helsingin yliopiston ja Otavan yhteistyönä.

VUODEN 2005 NIMIUUDISTUS

Uudet suomalaiset nimet

Alisa, Eeli, Eerik, Jimi, Janna, Miko, Moona, Neea, Netta, Nina, Oliver, Pihla, Veikka, Veeti

Uudet ruotsalaiset nimet

Bernice, Bettina, Denise, Eirik, Emelie, Eugenia, Felicia, Fransiska, Hannes, Hampus, Ingalill, Katrina, Kevin, Lillemor, Lorentz, Lukas, Madeleine, Marie, Moa, Raul, Rosita, Sofie, Ted, Tim, Vivian

Päivää vaihtavat

Diana, Saga, Vesta, Dennis, Ulrik

HELSINGIN YLIOPISTON LISTA SUOSITUIMMISTA ENSIMMÄISISTÄ ETUNIMISTÄ VUONNA 2002

Suomalaiset nimet

tytöt:	pojat:
Viivi	Eetu
Sara	Juho
Nea	Niko
Anni	Jere
Veera	Lauri
Iida	Arttu
Venla	Veeti
Emma	Aleksi
Emilia	Ville
Aino	Jesse

Suomenruotsalaiset nimet

tytöt:	pojat:
Ida	Emil
Julia	Rasmus
Anna	Robin
Elin	Anton
Fanny	Alexander
Emilia	Oscar
Wilma	Axel
Amanda	William
Emma	Daniel
Sofia	Oskar

Lähde: Yliopiston nimipäiväalmanakka / Väestörekisterikeskus

RUOTSALAISESSA LISTASSA ENEMMÄN MUUTOKSIA

Suomenruotsalaiseen nimilistaan otetaan 25 uutta nimeä, mm. Bettina, Moa, Sofie, Hampus, Kevin ja Tim.

”Lisäksi viisi nimeä joutuu vaihtamaan päivää”, kertoo professori Marianne Blomqvist. ”Tämä johtuu lähinnä siitä, että Lukas-nimen suosio on taas kasvussa ja nimi haluttiin sijoittaa vanhalle paikalleen lokakuun 18. päivään.”

Osa uusista nimistä, kuten Ingall, Rosita ja Vivian, on pitkäaikaisia suosikkeja, jotka olisi voitu hyvin ottaa almanakoihin jo 50 vuotta sitten, toteaa Marianne Blomqvist. Silloin ei kuitenkaan ollut tarkkoja nimitilastoja, joista olisi nähnyt, että näillä nimillä oli

yhtä paljon kantajia kuin almanakaan mukaanotetuilla nimillä.

VUODEN 2002 SUOSIKIT OVAT VIIVI JA EETU

Uudessa Yliopiston nimipäiväalmanakassa on julkaistu myös listat viime vuoden suosituimmista etunimistä. Suomenkielisillä tyttöjen uudeksi kärkinimeksi on noussut Viivi, joka on kirinyt hivenen edelle toisesta suosikista Sarasta. Seuraavaksi suosituimmat tytönimet ovat Nea ja Anni.

Professori Eero Kiviniemi arvelee, että Viivin suosiota on lisännyt kaksikin tekijää, sarjakuvasankari Viivi, joka seikkailee Wagner-sian kumppanina, ja urheilutoimittaja Viivi Avellan, joka on ulkonäkönsä ja olemuksensa puolesta saanut

paljon julkista huomiota.

Poikien suosikkinimissä ei ole yhtä paljon muutoksia kuin tyttöjen, vaan Eetu ja Juho ovat pysyneet kärjessä ja seuraavina ovat Niko ja Jere.

Tämän hetken nopeimpia nousijoita ovat tyttöjen nimissä Viivin ohella Ada, Camilla ja Peppi ja poikien nimissä Daniel, Miska ja Otso.

Suomenruotsalaisissa nimissä uusiutuivat sekä tyttöjen että poikien kärkikolmikot. Tyttöjen suosikiksi nousi Ida ja seuraaviksi Julia ja Anna. Poikien puolella suosituimmat nimet ovat Emil, Rasmus ja Robin. Nopeassa nousussa ovat esimerkiksi Elsa ja Alice, Lukas ja Matias. ☺

KÄTKETTYJEN VIRHEIDEN METSÄSTÄJÄT

NÄIDEN TYTTÖJEN KÄSISSÄ ON SUOMEN KALENTERIEN OIKEELLISUUS

”Virhe kalenterissa on yhtä suuri synty kuin pyhän miehen murha”, sanoivat vanhat arabialaiset. Suomessa on kaksi ihmistä, joista kumpikin tarkistaa vuosittain yli viiden miljoonan kalenterin oikeellisuuden. Toinen on Ajasto Osakeyhtiön kustannustoimittaja Kirsti Nieminen, joka vastaa Ajaston kustannus- ja tilauskalenterien sisällöstä, ja toinen Helsingin yliopiston almanakkatoimiston almanakkasihteeri Arja Latvala, joka vastaa almanakkatoimiston omista malleista, tilaustöistä ja myyntitiedostoista.

Arja Latvala

Kirsti Nieminen

Kirsti Niemisen tausta on humanistisella puolella ja Arja Latvalan taas luonnontieteissä, mutta kumpikin on ollut kalenterien ja graafisen työn kanssa tekemisissä jo 1970-luvulta alkaen.

Kirsti opiskeli suomen kieltä yliopistossa melko pitkälle ja tuli 1970-luvun alussa työhön Weilin +Göösille. ”Siitä tulikin sitten vakituinen työ”, Kirsti naurahtaa, ”ensin W+G:n Mannerheimintien konttorissa, sitten Espoossa ja nykyään Ajasto Osakeyhtiössä Vantaalla.”

Arja opiskeli puolestaan tähtitiedettä ja teki sitten yli 15 vuotta julkaisu- ja toimitussihteerin töitä Tähtitieteellinen yhdistys Ursa ry:ssä. ”Homma oli hyvin monipuolista kirjojen ja lehden toimitustyötä ja graafista suunnittelua, alkuaikoina vielä ilman tietoko-

Osoitelähde:

Yliopiston almanakkatoimisto,
PL 14, 00014 Helsingin yliopisto

neita. Almanakkatoimistoon siirryn heti toimiston perustamisen jälkeen vuonna 1995”, Arja kertoo.

Kalentereita ja tietosivuja varten joutuu aineistoa keräämään hyvin monenlaisista lähteistä. Juhla- ja nimipäivät ovat vakiotavaraa, mutta asiakkaat saattavat toivoa kalenteriin vaikkapa Puerto Ricon vapaapäiviä tai Suomen läänien maaherroja. Lähteinä joutuu käyttämään kirjoja, lehtiä, internetiä tai kysymään puhelimesta visaisia asioita asiantuntijoilta.

Kalenterisivujen kokoamisen jälkeen aineisto täytyy tarkistaa. Kumpikin tytöistä viettää suuren osan ajastaan erilaisten paperivedosten äärellä lukemassa numero-sarakkeita tai tarkistamassa tekstiä pilkun tarkkuudella. Tarkistukset tehdään yhä paperivedoksista, koska tietokoneen ruudulta ei virheitä pysty yhtä helposti huomaamaan.

Kumpikin tytöistä käy vuoden aikana läpi useita satoja kalenterimalleja, joiden yhteenlasketut painosmäärät liikkuvat miljoonissa.

Kirsti Nieminen laskee omaksi osuudekseen nelisensataa erilaista mallia, kaikki Ajaston itse kustantamat mallit ja Ajaston tilauskalenterit, lisäksi joukon ruotsalaisia, virolaisia ja liettualaisia kalentereita. Arja sekä tekee että tarkistaa ainakin 40-50 almanakkatoimiston omaa mallia ja lisäksi toistasataa asiakastyötä. ”Oman työn tarkistaminen on helpompaa kuin vieraiden, koska omassaan tietää miten sivu on synnytetty”, Arja kertoo.

Molemmat ovat samaa mieltä siitä, että tekniikan muuttuminen vuosikymmenien varrella ei ole tarkistustyötä vähentänyt. Virheet ovat vain tulleet toisenlaisiksi. Aikaisemmin oli sivuilla ihmisten tekemiä ladontavirheitä, nyt koneiden ja ohjelmien keksimiä virheitä. Ajasto sai tälle vuodelle uuden ladontaohjelman, joka tulevina vuosina varmaan helpottaa rutiinitarkistuksia. Toistaiseksi uudet ohjelmat vaativat jatkuvaa vahtimista eikä mitään oikotietä virheittömyyteen ole.

Virheiden esiintyminen luotettavan kalenterintekijän työssä on kiusallinen asia, josta ei tietenkään mielellään puhuta. Eikä aina auta paraskaan oikoluku. Joskus käy niin, että vaikka tarkistajalta vedos lähtee oikeana, kirjapainon puolella siihen syntyy vielä virhe. Silloin ehkä joudutaan valmista kalenturia korjaamaan tarroilla.

Kumpikin tytöistä myöntää rehellisesti, että vahinkoja sattuu. ”Virheitä ei tietenkään voi hyväksyä, mutta parinkymmenen vuoden taistelun jälkeen olen vihdoin oppinut alistumaan siihen, että virheettömäksi ei kaikkea työtä saa”, sanoo Kirsti Nieminen. Ja Arja Latvala muotoilee diplomaattisesti: ”Tarkimmallekin jää joskus pikku virheitä, mutta ei onneksi ole jäänyt mitään niin suurta että olisi toimiston maine ollut vaarassa.”

Ehkäpä vanhojen arabialaistenkin vaatimukset olisivat olleet hie-man armeliaammat, jos silloinen työtahti olisi ollut samanlainen kuin nykyisten kalenterintekijöitten.

Kun vedokset on tarkistettu ja toimiston kiireet jätetty taakse, ei vapaa-aikana almanakkoja ajatella. Kumpikin tytöistä on kiinnostunut kirjoista ja luonnosta. ”Kirjat ovat intohimoni ja luen niin paljon kuin ehdin”, tunnustaa Kirsti. Ja Arja sanoo: ”Kotona lastenhoito vie ison osan ajasta, ja viikonloppuisin antoisinta on kupsutella mökillä puutarhassa.” ☺

Kirsti Nieminen (vas.) ja Arja Latvala
Tähtitorninmäen maisemissa.